

Ավետիք Իսահակյան

Ալագյազի Մանիներ

ԻՄ ԲԱԽՏԻՆ

Էս գիշե՛ր, ամպհով գիշե՛ր ,
Կարոտ աչքիս քուն չի գա,
Էս վշտեր, մրմուռ-հուշեր
Իմ սև սրտես վազ չեն գա...

Շա~տ եմ լացել,-իմ աչքերեն
Քունը վաղուց է թռել.
Շա~տ եմ լացել, յա՛ր քու սերեն,
Սիրտս խոր վերք է դառել:

Իմ չոր գլու՛խ, քուն չունիս
Դարդոտ գլու՛խ, տուն չունիս,
Արար-աշխարհ ման կուգաս,
Սիրած գրկում բուն չունիս...

ՆԱԽԵՐԳ

Ալագյազը՝ աստղերի մեջ՝
Ադամանդե թագը՝ գլխին՝
Սարերեն վեր, ամպերեն վեր,
Թիկն է տվել գմբուխտ-գահին:

Մինամ հավքի թներ ունիմ,
Թոնիմ կերթամ Ալագյագ,
Ճակտիս աստղե պսակ ունիմ,
Վարդ ու բլբուլ, սեր ու սագ,-
Արի գիրկս, մարմար Չարոս,
Թոնիմք, երթանք Ալագյագ:

ԱՐԱԳԱԾԻՆ

Դու, Արագա՛ծ, արմաստ վահան
Կայծակեղեն թրերի,
Գագաթներդ՝ բյուրեղ վրան
Թափառական անպերի:
Մեզ ժայռերդ՝ արծվի բույն,
Լճակներդ՝ լույս փերուզ,
Առուներդ՝ մեջքիդ փայլուն
Պերճ գոտիներ ոսկեհյուս:
Աղբյուրներդ գիշեր ու գօր
Խոսքի բռնված իրար հետ,
Վտակներդ՝ գիլ ու գլոր
Աբրեշումե փեշերեդ:
Թիթեններդ՝ հուր-հրեղեն
Թոշող, ճախրող ծաղիկներ.
Չառ ու զարմանք երագներեն
Պոկված ծվեն-ծվիկներ:
Ծիրանավառ դու՛ն թագուհի,
Բուրումների դու՛ն աղբյուր,
Ծաղիկներդ հագար գույնի,
Հագար անուն, հագար բույր:

ՄԱՆԹԱՇԻՆ

Է~յ Մանթաշի երագ-հովի՛տ,

Դու՛ն գմբուխտն օրորո՛ց,
Ծաղիկների լուսափթիթ՝
Վրաս մետաքս-վառ ծածկոց:
Աղբյուրների՝ բյուրեղ գանգեր,
Հովերդ անուրջ կրքերեն,
Մոռացումի թովիչ երգեր,
Հովերդ անուշ կօրորեն:
Հուր-հավքերդ՝ թներն արծաթ,
Կտուցները՝ լալ-մարջան,
Ինձ կըպատմեն ոսկի հեքիաթ
Աշխարհներեն դյութական:
Ալմաստ առուն՝ մոր պես անքուն՝
Նանիկ կասե, օ՛ր-օր, օ՛ր.
Անուշ նանին գառ մանկության,
Նանի~, նանի~, , օ՛ր-օր, օ՛ր...

Ա ԵՐԳ

1

Դաշտի գյուղացին կանաչ գարունին
Հուտ ու նախիրով սարն է բարձրացել,
Ու սարերի բերրի, բարի լանջերին
Խրճիթ է շինել, վրան է գարկել:
Կտրիճ հովիվներն ու նախրապաններ
Առաջներն առած կովերն ու ոչխար՝
Կըվարեն հեռու՛ դալար արոտներ,
Ու ետ կրքերեն կրթելու համար:
Գառնարած տղերք, պստիկ հոտաղներ,
Առվակի վրա, մոտիկ ձորակում,
Կարածացնեն գառներ ու հորթեր,
Ու խաղ կըխաղան մինչև իրիկուն:
Ժրաշան կանայք, առավոտուն վաղ,

Թոնիր կը վատեն, լավաշ կը թխեն,
Խնոցիները կը շխկան ուրախ,
Ծաղկի պես հոտով կարագ կը շինեն:
Արևամուտին բուխարիկներեն
Իրիկվա նման խաղաղ ծուխ կելնի.
Սարվորներն հոգնած՝ սեղան կը նստեն,
Ու հարհանդ-մարմանդ քունն անուշ կիջնի:

2

Չառ Մանթաշի ծաղկոտ լանջին
Պստիկ քողիկդ կանգնած,
Թիթեռներին, հովիկներին
Գրշեր-ցերեկ դուռդ բաց:
Քու գառներդ ուլերիդ հետ
Դենդ կուգան վազեվազ.
Ու կընայեն ու ետևեդ
Երբ որ աղբյուր դուն կերթաս:
Սափորն ուսիդ ծեքծեքուն
Երբ որ ձորը դուն կերթաս.

3

Արևի պես, սիրուն Չարոս,
Շափաղ տալով դուն կուգս,
Էն մութ ձորին, իմ խոր սրտին,
Շողեր տալով դուն գուգաս:
Ալ-վարդերը՝ կրծքիդ վրան,
Լույս ցողերը՝ ոտներիդ,
Հովերի պես ծամերդ թռա~ն,
Մեռնիմ թուր-թուր ունքերիդ:
Արի՛նոտս, եղնիկ աղջի՛կ,
Արար-աշխարհ թո՛ղ, արի
Նագ մի՛ անիր, նագիդ մատաղ,
Անսեր սրտեն վազն արի:

4

Շարմաղ Ջարոն ձորի միջին
Վարդ կրփնջեր շողշողուն,
Ալ-շրթունքին, լալ շրթունահին
Մեկ էլ նստավ գառ մեղուն:
<<Հանգիստ թող ինձ, նագի՛կ աղջի՛կ
Կըվախենաս թե կծե՞մ,
Քու շրթունքեն լոկկ-մնջիկ
Անուշ մեղր կըծծեմ>>:
<<Հուր վարդերեն հարյուր անգամ
Շրջթիդ ալը բոց ունի
Վառ վարդերեն հագար անգամ
Շրթիդ լալը բույր ունի>>:
Վա~յ ինձ, ինձեն բյուր-բյուր անգամ
Մեղուն արք ու հարգ ունի...

5

Դու նստել ես աղբրա –ակին,
Շաղը ծամերդ կըթրջե.
Նուռ շրթունքիդ, նուշ թշերիդ
Շավղը ջուրը կպաչե:
Քու ծամերդ վզիդ բուլոր,
Վիզդ բուլոր ոլորուն.
Ինձ արել ես թիթեռ մուլոր,
Մերիդ բուլոր մուլորուն:
Քու աչեչդ՝ պայծառ աղբյուր,
Ուրկից սերդ կըծագե,
Քան գով երկինք՝ ջինջ ու մաքուր,
Ա~խ, սիրտս սիրուդ պապակ է:
Ձեր թովչանքին չեմ դիմանա,
Ծավի աչե~ր, ծով աչեր,
Սիրտս կառնի, սիրտս կուտա,
Նուռ պաչ կուզեմ, նուշ պաչե~ր...

Ու շրթունքդ բաժակ աիր՝
Ոսկեջրած հակինթով,
Ինձ խենթի պես հարբեցրիր
Միրու գինով հոգեթով...

6

Էդ համբույրը, որ ինձ տվիր,
Էնպես անուշ-մեղուշ էր.
Էդպես պտուղ, ծառ ու ծաղիկ,
Ծով ու ցամաք չէ ծլել:
Էդ համբույրեն մի հատ էլ տու՛ր,
Տանիմ աշխարհը ման տամ.
Ինչքան դառն սրտեր տեսնեմ՝
Տամ, հոտն առնիմ, անուշնան:

7

Փետուրները պայծառ ոսկով՝
Հավքերն ուրախ ծափ կուտան,
Ու կարոտի, սիրու խոսքով
Իրար քնքուշ ձեն կուտան:
Հովերն անուշ
Բույր կրթերեն
Դրախտական
Դաշտերեն...
Վառ հեքիաթ է չորս դիս փոված,
Գինու գետեր կըհոսին,
Համբույրներդ՝ գինով վառված՝
Բլբուլի պես կըխոսին:
Հոգիս հարբած
Քու համբույրեն՝
Երգս ծփաց ինքն իրեն...

8

Քու աչքերըդ՝ հրեղեն ծով,-

Ծովերի պես մազեր ունիս,
Միրտըս՝ նավակ, սերըս՝ խենթ հով,-
Հովերի պես մազեր ունիս:
Դու գիշերը՝ վարդի երագ,
Հոգիս գրկած, վառ հոգիս,
Դու ցերեկը՝ ոսկի երագ,
Իմ գրկի մեջ մազելի՛ս:

9

Հե~յ Արագած, ալ-ալ հագել՝
Ո՞ր կրթոնիս իմ երգիս պես.
Սրտիս խորքեն ելել-կանգնել
Երկինք կերթաս իմ սիրուս պես:
Քի լալագար, ծիծղուն ծաղկունք
Իմ վարդ -սերեն բույր կառնին.
Չառ Մանթաշի թև ու թռչունք
Իմ բլբուլեն ձեն կառնին,
Հեյ ջան, հա ջա~ն ցող ու ակունք
Սրտիս խորքեն ծին կառնին:

Բ ԵՐԳ

1

Աղոթրանեն ցոլաց արև,
Սուսան սարի հովն ընկավ,
Արտուտն երգով սուրաց վերև,
Շաղաղ վարդի հոտն ընկավ:
Փրփուր կտրած առուն կուգա՝
Այրին, ժայռին ձեն տալով.
Եղնիկ Չարոն ձորը կուգա՝
Ծիլ-ծաղկունանց շողք տալով:
Ետ գնացե՛ք, քար ու քռա,

Վարդե՛ր, ճամփա ցույց տվեք,
Փուշ ու մացառ մեկդի քաշվեք,
Նազան Չարոն մոտս գա.
Առու, փեշերդ գում արա,
Թողե՛ք, Չարոս գիրկս գա:

2

Ծվար մտած քարերի մեջ
Սիրամարգներ բյուր-հազար,
Ասես իրենց պոչերով պերճ
Չարդարել են դաշտ ու սար:
Ու անտեղյակ մահին-չարին`
Հավքերն ուրախ սեր կերգեն.
Հարբած կերգեն իրենց յարին,
Չեն կշտանար երգելեն:
Լույս ծաղկունքին մեղմ փարվելով,
Ինչպես ոսկի լարերին,
Հովեր կանցնին բարակ հևով,-
Երագ երգեր կըլսվին:

3

Թևրս անցած` Չարոն սիրուն`
Կիջնենք ձորը Մանթաշի,
Քնքուշ թախիծ լույս-աչերուն`
Չարոն անուշ կխոսի:
-Նայի՛ր, այնտեղ, դալար գրկում
Մի լճակ կա կապուտաչյա,
Մի ուռենի` լալկան, տրտում,
Ափի վրա կճոճա:
Մի սիրահար սիրտ կա թաղված
Էդ ծառի տակ մենավոր,

Երթանք այնտեղ, սիրուն տղաս,
Պատմեն անցքը սգավոր...

4

Լճակի փերին

-Լճակի ափին գարունքվա մի օր
Մի հովիվ տղա նստել է մոլոր.

Պարզուկ սրինգով երգել է անուշ.

Մի հրաշք -աղջիկ՝մագերը ոսկի,

Աչերը խորունկ՝ նման լճակի:

Ասել է տղին.-<<Այ սիրուն տղա,

Պատկերդ տեսա ալիքի վրա,

Ջրերի տակին ձայնիկդ առա

Ու գերիդ դառա...

Արի քեզ տանեն հատակում շքեղ

Ես ամբողջ ունեն՝փերուզ ու բյուրեղ.

Սպասիդ կանգնած անհամար ծառա,

Հրեղեն ձիեր, գմբուխտե գրահ:

Ու իրար գրկում կրխմենք գինի,

Մեր անուշ սիրուն մեռնում չի լինի:

Արի՛ինձ պաչե, քեզ շա՛տ կըսիրեն,

Գրկի՛ր ինձ, թե չէ, տե՛ս լաց կըլինեն...>>:

Ու լիճը փերին սուզվել է նորեն,

Վառված պատանին նրա ետևեն...

5

Մեր մակույկը հովի հետվ

Երագի մեջ կըսահի,

Ալիքների շուշան թևով

Լճի վրա սնդուսի:

Ծաղկունաց պես աստղերն ելան,

Ցնցուղ տվին շողերի,

Գլուխս դրած ծնկիդ վրան,

Բոյրը կառնեն աստղերի:
Փունջ ծամերդ ծուփի նման
Ճակտիս վրա կրփովին,
Ծփծփալեն համբույր կուտան,
Ու խենթի պես կըթռնին:

Գ ԵՐԳ

1

Երեկոյան ծաղկոտ սարեն
Հովիվն հոտը տուն կըբերե.
Հոգնած հոտը արոտներեն
Քնքուշ յարիս քուն կըբերե:

Էսօր յարս շա՛տ է խաղցել
Արեգակի շողերի հետ.
Արևի պես շա՛տ է խաղցել
Շող-մատներով իմ սրտի հետ:

Շող մատներով, վարդ մատներով
Իմ սրտի հետ շա՛տ է խաղցել.
Հիմի հոգնել, եղնիկի պես,
Թնիս տակին կուշ է եկել:

Հոգնած հոտը ծաղիկներեն
Սիրուն յարիս քուն կըբերե
Աղբյուրների, թիթեռների
Երագներով քուն կըբերե:

Երկինքն՝ անամպ, անուշ լուսին,
Աստղերի մեջ ման կուգա.
Հարսաները սո՛ սին-սո՛ սին,
Հովը հովտում կրհևա:

Հավքերն եկան թևին տալով
Երամ-երամ իրենց տուն.-
-Էս ի ~նչ լավ է, իրարու քով
Նստինք, խոսինք ես ու դուն:

Աստղի ցուքով գիշերն իջավ,
Թողեց մաճկալն արորը.
Դար ու դարափ խոր քուն մտավ,
Հոտը իջավ մութ ձորը:

-Տե՛ս, էն հավքը, ի~նչ մեղրածոր
Ձենը ձգեց, Չարո՛ ջան,
Քոնի ծորն է ձենը էնոր,
Դուն երգդ ասա, սիրուն ջան...

111

ՋԱՐՈՅԻ ԵՐԳԸ

-Կոպերն իջան լուռ գիշերվա,
Սարին,ձորին բերին քուն.
Դ՛ու, լույս-արև հոգուս վրա,
Դու միշտ արթուն իմ հոգուն:

Քո աչքերդ-հուր ու սաթի,
Սիրտըս առել են, տարել
Լույս-աշխարհներ գառ հեքիաթի,
Հեռո~ւ աստղեր, հեռուներ...

Է՛յ ջան, հազար ինձ երանի,
Միրտս թիռ-թիռ կըճախրի,
Քաղեն, շարեն աստղերն երկնի՝
Քեզի գոտի գոհարի:

Մարմանդ կուգա բարակ քամի,
Մեզ ու արոտ իրար կանի.
Թո՛ղ հյուսերս քանդեն, տղա՛ս,
Կրծքիդ վրա թել-թել անի...

1V

Ու համբուրեզ ինփ մեղմով,
Այնպե՛ս մեղմով, սիրվ լի,
Ասես, դեմքիս վրայով
Սահեց թևը բլբուլի...

V

-Երբ փոքր էի, տասիկս ինձի
Հեքիաթ կասեր, որ քնիմ,
Քունս չի գա, հեքիաթ ասա՜,
Հեքիաթ ասես՝ կըքնիմ...

|

V1

ՀԵՔԻԱԹԸ

-Գլուխդ դի՛ր ուսիս վրա, նագենի,
Մի վաղուցվա հեքիաթ ասեն, լիս արա.
-Կըլնի, չըլնի, ժամանակով կըլինի
Մի իշխանի կտրիճ, մատաղ մի տղա:

Օրվա մեկը իշխանագուն այս տղան
Ընկերներով որսի ելան դաշտ, անտառ,
Ու գաավելով բռնեց անձուկ մի կածան՝
Պրպտելով ամեն մի քար ու մացառ:

Մեկ էլ հանկարծ թփի տակեն մի եղնիկ
Դուրս ծլկվեց նետի նման ու թռավ,
Ու պուկ եկան քերծեները սլացիկ,
Կտրիճ տղան արձակեց ձին սրարշավ:

Խեղճ եղնիկը փախավ մտավ մի խրճիթ,
Ու երևաց շենքի վրա մի աղջիկ.
Այքա~ն սիրուն, այնքա~ն նագիկ ու վճիտ
Արշալույսի ծիրան-ծաղիկ ու շողիկ:

-Թողած երեն ու եղջերուն սարերի,
Խեղճ եղնիկիս ինչո՞ւ այդպես վախ կուտաս:

-Չքնա՞ղ աղջիկ, դու վհո՞ւկ ես, թե փերի,
Որ եղնիկով որսկանի սիրտ կրորսաս.
Ես տղան եմ տեր-իշխանի այս երկրի,
Ձեռքդ տո՛ւր ինձ, հետդ վեր առ եղնիկին,
Երթանք հորս ապարանքը մարմարի.

Ես՝ քո փեսան, դուն՝ իմ հարսը, իմ անգին:
Սրտիս վրա կապրիս բախտով ու գվարթ
Ու կրհագնիս աստղ ու գոհար զգեստներ,
Շուրջդ-անուշ շատրվաններ, հագար-վարդ,
Բլբուլի պես կրգեղգեղեն նաժիշտներ...

Աղջիկն ասաց.-Ի՞նչիս է պետք գանձ ու գահ.
Այս սարերի քաջ հովիվի հարսն եմ ես.
Նրա գրկում միայն երագ ու սեր կա.
Ու թագուհի չկա, չունի թագիս պես...

-Հգոր աղջիկ, քեզ կըսիրեն թե չգաս,
Քեզ կտանին, կըփախցնեն ես բռնի:
-Դուն իշխան ես, արա՛, ինչ որ կըցանկանաս,
Բայց ինացի՛ր, սերը սիրով կըլինի...

Տղան խնդրեց ու պաղատեց աղջկան.
-Ես ծեր հորս մեկ տղան եմ, մինուճար,
Խեղճ արի, ա՛յ դու, անգո՛ւթ, աննմա՛ն,
Ես առանց քեզ խեղճ աղքատ եմ ու անճար:

Աղջիկն հպարտ՝ ու չտալով պատասխան
Սարի դալար արոտները աչք կածեր.
Մեկ էլ տղան փչեց փողը որսական,
Թռան եկան ընկերներն ու ծառաներ:

Տղան ասաց ընկերներին մոլորուն.
-Ապարանքս այս խրճիթն է այսուհետ,
Ու իմ բախտը՝ այս աղջկա ձեռքերում.
Վերադարձեք ու ձիս տարեք ձերի հետ:
Իմ վրանս խփե՛ք սրա դռան դեմ,
Եվ հորս ասեք, որ ես էլ տուն չեմ դառնա,
Միրակարոտ այստեղ նստիմ, կըսպասեմ,
Մինչ որ ինձ այս աղջիկը մեղքանա...

V11

Ուսիս վրա գլուխ հենած
Չարոս անուշ կըքնի.
Ու հեքիաթս էլ կիսատ մնաց,-
Միրու հեքիաթը վերջ չո՛ւնի...

Դ ԵՐԳ

1

Լեռան լանջին կա հինավուրց
Մի վանք մամռոտ, փլատակ.
Հավաքել են առավոտուց
Սարվորները նրա տակ:

Վարդավառի տոնն է այսօր,
Քողք են կապել սարվորներ,
Ձի կըխաղցնեն վանքի բոլոր
Ջենք ու գարդով կտրիճներ:

Սարվոր կանայք խոտով-ցախով
Բորբոքել են վառ օջախ.
Համով-հոտով,օրհնած աղով
Կեփեն ուխտած, սուրբ մատաղ:

11

Ընկեր-տղերք սեզի վրա
Ուրախ սեղան են նստած,
Կարմիր գինի կըհուրհրա,
Կըթշթշա խորոված:

Ու սարն ի վեր ձենն է ձգել
Ջոռնան՝ բարձրիկ ու հզոր,
Դավուլն ահեղ՝ ժածք է ձգել,
Թինդ ու դղորդ սար ու ձոր:

Ու մի կտրիճ փռավ տեղեն
Որոտալի ծափերի մեջ.
Խենթ տրոնկին սկսավ մեկեն,
Պարեց,պարեց ու չհոգնեց:

111

Դադար կառնի դավուլ-գուռնան,
Ու փողն անուշ կհեծկլտա,
Ինչպես քաղած վարդի վրան
Բլբուլն ահույս լաց կուլա:

Ու մի տղա՝ կրծքի վրա
Միրով զարկված գլուխը կախ՝
Երագի մեջ, ասես, թե՛ նա
Երգեց մեղմիկ մի տխուր տաղ

1 V

ՏՂԱՅԻ ՏԱՂԸ

-Միրելի՛ս, մի հատիկս ես,
Աշխարքի մեջ մի հատիկ ես,
Ես մեռնիմ-քեզի մատաղ,
Դուն ծաղկի՛ր-մի հատիկ ես:

-Միրելի՛ս, մի արունք է.
Մի կյանք կտրես-մի արունք է.
Թե մի մատաղ սրտիկ կոտրես.
Միրելի՛ս, յոթն արունք է:

Ա~խ աղջի՛կ, արտի միջին,
Չա՛ն աղջիկ, վարդի միջին.
Յոթ տարի քեզ սիրել եմ
Միրտս սև դարդի միջին:

V

Արագածը իրար վրա
Իր պերճ գորգերն է փռել,
Պերճ գորգերով քար ու քոս
Քյոշքերի պես գառ-գուգել:

Չմրուխտեղեն թասերի մեջ
Ինչպես ոսկի գինիներ,
Կըշողշողան ու կըտան պեծ
Ակն-աղբյուրներ, լճակներ:
Վառ վարդերի տոնն է այսօր,
Հարս ու աղջիկ զարդարուն՝
Պտույտ կուգան օրոր-սրոր
Վարդափթիթ լանջերում:

Ու աղավնի կըթոցնեն
Ձյուների պես սպիտակ.
Իրար վրա ջուր կըցանեն
Աղբյուրներեն անապակ:

Նագիկ-հավքերն անո՛ւշ կերգեն,-
Ո՞վ կհմանա էդ լեզուն.-
Ով լացել է սիրու վերքեն,
Թռչուն դատել երագում:

Աղջիկները փունջ կըհյուսեն
Ալ վարդերով՝ շաղերով.
Իրենց սրտի սերը կասեն
Հուր-հավքերի տաղերով:

V1

ԱՂՋԻԿՆԵՐԻ ԵՐԳԵՐԸ

Ա

Մարի սրին ձյուն կըշողա,-

Սիրտս էրվեց քու սերեն.

Մարերն էլնեն, կարոտ տղա՛,

Էրվեց սրտիս ձյուն բերեն:

Բարև տարեք, ծաղիկ, հովե~ր,

Կանանչ-կտրիճ էն տղին,

Տարի բոլոր քեզ չեն տեսել,

Մեռնիմ ես քո տեսնողին:

Ա՛խ, երանի գմբուխտ-թռչուն,

Ջմբուխտ-երագ լինեի,

Թռվոյալի բարձիդ անքուն,

Աչքերդ անուշ պագնեի:

Բ

Մեր բաղի խաս բլբուլին

Տըվի կարոտս՝տանի,

Որ երգով տանի,տանի

Սրտով սիրած իմ յարին:

Մեր ձորի գուլալ առվին

Տվի արցունքս՝ տանի,

Որ լացով տանի,տանի

Անգութ,անսեր իմ յարին:

Մեր սարի բարակ հովին

Տըվի հյուսերս ծուփ-ծուփ,

Որ տանի~, տանի~, տա

նի~

Հեռո՛ւ, հեռո՛ւ իմ յարին:

V11

Վանքի դռան՝ զով շվաքին,

Նստել է կույր մի աշուղ.

Զրույց կանն սագը կրծքին,

Սագը կուլա սրտաբուխ:

ԱՇՈՒՂԻ ԶՐՈՒՅՑԸ

–Քերծի վրա կար մի բերդ,

Էն բերդի մեջ մի աղջիկ.

Ինքը՝ հրաշք-գեղեցիկ,

Սիրտը՝ կարծր քարի փերթ:

Ով որ անցավ էս դեհով

Էդ գեղեցկի ոտքն ընկավ.

Սիրե՜ց, սիրե՜ց ու մեռավ՝

Վառված սիրու հրդեհով:

Եկա՜ն, եկա՜ն կարոտով,

Եկողն էլ ետ չդատավ,

Ու ո՛չ մեկն էլ սեր չատավ-

Ավա՜ղ, մեռան կարոտո՛վ:

Ու մի կտրիճ խթեց ձին

Անցավ մի օր էդ բերդով,

Անցավ հպարտ, անվրդով

Ու չնայած գեղեցկին:

Աղջիկը նրան ձայն տվեց.
Կանչեց, լացեց, որ ետ գար.
Ու երբ չեկավ, խելագար՝
Բուրգեն իրան վար նետեց:

Քերծի վրա կար մի բերդ,
Էն բերդի մեջ մի աղջիկ.
Ինքը՝ հրաշք-գեղեցիկ,
Սիրտը՝ քնքո~ւշ վարդի թերթ:

V111

Վանքի առաջ աղջիկ-տղա
Պար են բռնել, կթոնին,
Ու մի աղջիկ, ու մի տղա
Սիրու խոսքով կկռվին:

Պարողները՝ ուրախ-գվարթ
Նրանց վեճին ծոր կուտան,
Ու կրծքերին՝ ծաղիկ ու վարդ՝
Պար կըդառնան, ծափ կուտան:

1X

ՊԱՐԵՐԳԸ

Տղան.-Ա՛յ սիրուն աղջիկ,
Դրախտի ծաղի՛կ,
Դուրս արի, տեսնեմ՝
Տեսքիդ կարոտ եմ:

ԽՈՒՄԲԸ.-Չա՛ն վարդավառ,
Վարդավառ,
Մեր դռանը՝
Ոսկի ծառ:
Աղջիկը.-Ա՛յ խելառ տղա՛,
Վարդերի վրա
Իսկի շե՛ս քնել,
Երազ շե՛ս տեսել:

ԽՈՒՄԲԸ.-Չա՛ն վարդավառ,
Վարդավառ,
Ոսկի բլբուլ
Վարդին՝ թառ:

Տղան.- Ա՛յ երազ աղջիկ,
Դրախտի ծաղի՛կ,
Մի պաշ տուր ինձի,
Ծարավ եմ քեզի:

ԽՈՒՄԲԸ.-Չա՛ն վարդավառ,
Վարդավառ
Վարդ եմ քաղել
Քեզ համար:

Աղջիկը.-Ա՛յ ծարավ տղա,
Գիշեր լուսնկա
Բլբուլի երգով
Չե՛ս հարբել գինով:

ԽՈՒՄԲԸ.-Չա՛ն վարդավառ,
Վարդավառ
Թե տղա ես,
Արի, տա՛ր...

Պարողները՝ պայծառ, ուրախ՝
Խաղ կրկանչեն, կրխաղան.
Մեր ու համբույր, ծափ ու ծիծաղ,
Ու մինչև լույս կխաղան:

X

Սարի գիշե~ր, սիրուն գիշե~ր,
Մեղր կիշնի աստղերեն.
Երագներով եկան հովեր
Հեռո՛ւ, անհայտ տեղերեն:

Ծի~վ-ծի~վ հավքեր կտուց-կտցի,
Ծաղկունքի մեջ քուն մտան.
Հավքերի պես ե՛կ, ծոց-ծոցի,
Ի՛ն հագար սեր սիրեկան,
Ծաղկունքի մեջ քուն մտնենք,
Լուռ նայելով վառ աստղերին՝
Աստղերի մեջ քուն մտնենք:

Իրար գրկած՝ ես ու դուն՝
Երագներով հովերու,
Հավերժ թռիչք ես ու դուն՝
Աստղերեն աստղ, ու հեռո~ւ...

Ե ԵՐԳ

1

Ամպն է կախել շուրթը տրտում,
Ի՞նչ խավար է էս գիշեր.
Մեկը կուց-կուց իմ խեղճ սրտում
Արուն կուլա էս գիշեր:

Անգութ վարդը ծոցն է գոցել
Փուշն է բացել էս գիշեր.
Խեղճ բլբուլի սիրտն է խոցել,
Արուն կուլա էս գիշեր:

Անգութ վարդը ծոցն է գոցել,
Փուշն է բացել էս գիշեր.
Խեղճ բլբուլի սիրտն է խոցել,
Արուն կուլա էս գիշեր:

Ու էս գիշեր աստղ մի պայծառ
Տխուր կանչեց, վար ընկավ.
Ա~խ, էն սիրու աստղն էր պայծառ,
Սրտիս երկնուց վար ընկավ...

11

Շող-շափաղին եկա, կանգնա
Իմ Ջարոյի դռան դեմ,
Դուռն էր գոցած, ու ձեն տվի,
Ձենիս վրա չառա ձեն:

Քու գառներդ ինձ որ տեսան`
Տխուր ձենով մայեցին.
Արդյոք ցավս դուք իմացա՞ք,
Չա՛ն, ջա՛ն, մեռնիմ ձեր ձենին:

Ասեք Ջարոյիս` դուրը բանա,
Սիրտըս ընկավ ցավ ու ցեց.
Գիշերըս գեշ երազ տեսա,
Տեսա սերըս սուգի մեջ...

Երագիս մեջ լիճը տեսա՝
 Ոսկի ալիք ցոլալիս.
 Մի տղի հետ յարիս տեսա՝
 Ոսկի նավով ման գալիս:

Յարս կրծքին ծաղկունք ուներ,
 Վարդը նրան նվիրեց.
 Արդյոք չըլնի՞, օրոր հովե~ր,
 Յարս սիրու խոսք տվեց:

Տղան մարգրիտ մանյակ ուներ՝
 Յարիս վզեն կախ արավ.
 Արդյոք չըլնի՞, շորոր հովե~ր,
 Իմ եղնիկին յար արավ:

Յարս նրա գրկում տեսա՝
 Համբույր կառներ ու կուտար.
 Ա~խ, ինձ ափին մեռած տեսա՝
 Ուռին վրաս լուռ կուլար...

1V

Կանգնել եմ մուրճ` քողիկիդ առջև,
 Շվաքիդ մատաղ, դուռդ բաց արա,
 Մեկ շողքդ տեսնեմ, դուն իմ վառ արև,
 Աշխարհը սևցավ իմ գլխի վրա:

Միրտս այրըված աչերիդ հրով,
 Մի կաթիլ ջուր տո՛ւր պապակ շրթունքիս.
 Միրտս գարկըված ունքերիդ թրով,
 Մի կտոր դեղ տո՛ւր անդարման վերքիս:

Երկնքի ամպը իր լեռը ունի,
Հանգստի մի այր՝ ճամփորդող քամին.
Ո՞ր տանին, ասա՛, խեղճ սերըս հիմի,
Դուող բաց արա՛, -մեռնին քու շեմին...

V

Սրտիս մեջեն սերըդ տարար,
Տեղը խորունկ վերք մնաց,
Խորունկ վերքս թողիր անճար,
Ինձ ո՞ւմ թողիր, ո՞ր կերթաս:

Գերեզմանս գեթ փորեիր
Վերքիս նման՝ խորն, անտակ,
Քու ձեռքերով ինձ թաղեիր
Լճի ափին, ծառի տակ.-
Ինձ թաղեիր շա~տ խորն ու մութ
Նոր երթայի~ր, է~յ անգութ...

ՎԵՐՉԵՐԳ

Ով կյանք ունի, դարդ էլ ունի,
Դարդին դարման յար էլ ունի.
Մենակ ես եմ անբախտ ծնել,
Միրտըս դարդոտ ու ճար չունի:

Ով սեր ունի, յար էլ ունի,
Նազան սրտում տեղ էլ ունի,
Մենակ ես եմ սևօր ծնել,
Սերըս կուլա ու բույն չունի...

Ծեզը առավ դար ու դուրան,
-Ազիզ մերի՛կ, դուռը բա՛ց,
Քու որդին եմ, խոցված կուգամ,
Անու՛շ մերի՛կ, գիրկդ բա՛ց...